

Актуальні питання обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації інформаційних технологій

УДК 336.741.236.2

НАПРЯМИ ГОРИЗОНТАЛЬНОГО І ВЕРТИКАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Тютюнник Юрій Михайлович,
професор кафедри економічної теорії
та економічних досліджень,
Ігнашкіна Ольга Анатоліївна,
здобувач вищої освіти ступеня магістр
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія

Успішне функціонування підприємства в ринковій економіці можливе лише у разі здійснення безперервного руху грошових коштів. Аналіз грошових потоків дає змогу вивчити їх динаміку, визначити суму перевищення надходжень над витрачаннями, виявити можливості внутрішнього самофінансування. Першочерговими етапами аналізу грошових потоків за інформацією форми № 3 (3-н) «Звіт про рух грошових коштів (за прямим або непрямим методом)» [2] є їх горизонтальний і вертикальний аналіз.

Під час горизонтального аналізу визначають обсяги формування додатного (позитивного) грошового потоку, від'ємного (негативного) грошового потоку та чистого грошового потоку, оцінюють динаміку та тенденції зміни їх величин (за показниками абсолютного приросту, темпів зростання та приросту). Додатний грошовий потік визначається як сума надходжень грошових коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а від'ємний потік – як сума витрачань грошових коштів за відповідними видами діяльності. Горизонтальний аналіз дає змогу:

- визначити джерела надходження грошових коштів для формування

додатного грошового потоку, кількісно оцінити обсяги надходження коштів з кожного джерела;

- встановити напрями використання грошових коштів (складові від'ємного грошового потоку), дати оцінку розмірів витрачання коштів за кожним напрямом.

При цьому темп зростання чистого грошового потоку ($T_{чгп}$) необхідно зіставити з темпом зростання активів підприємства (T_A) і темпом зростання чистого доходу від реалізації продукції ($T_{чд}$). Для нормального функціонування підприємства, підвищення його фінансової стабільності та рівня платоспроможності потрібно, щоб темп зростання чистого доходу був вищим від темпу зростання активів, а темп зростання чистого грошового потоку випереджав темп зростання чистого доходу:

$$100 < T_A < T_{чд} < T_{чгп} . \quad (1)$$

Вертикальний (структурний) аналіз додатного, від'ємного та чистого грошових потоків проводиться:

- а) за видами господарської діяльності (операційною, інвестиційною, фінансовою), що дає змогу встановити частку кожного виду діяльності у формуванні додатного, від'ємного та чистого грошових потоків;

- б) окремими внутрішніми підрозділами (центрами відповідальності), що покаже внесок кожного з них у формування грошових потоків підприємства;

- в) окремими джерелами надходження і напрямом витрачання коштів, що дає можливість встановити частку кожного з них у формуванні загального грошового потоку.

Вертикальний аналіз дає змогу:

- оцінити структуру грошових потоків, тобто розрахувати частку окремих джерел надходження і напрямів витрачання коштів у загальному обсязі та проаналізувати зміни, що відбулися;

- провести ранжирування джерел надходження і напрямів витрачання коштів за вагомістю та порівняти отримані результати.

У процесі аналітичних досліджень необхідно встановити вплив окремих

факторів (зовнішніх і внутрішніх) на формування грошових потоків підприємства. До зовнішніх факторів належать: кон'юнктура товарного і фондового ринків; система оподаткування підприємства; сформована практика кредитування постачальників товарно-матеріальних цінностей та покупців продукції; система здійснення розрахункових операцій суб'єктів господарювання; доступність фінансового кредиту. Внутрішніми факторами є: тривалість операційного циклу; сезонність виробництва і реалізації продукції; невідкладність інвестиційних програм; амортизаційна політика підприємства.

У цілому якість управління грошовими потоками підприємства характеризується так [1]:

«добре» – якщо за звітний період чистий рух коштів від операційної діяльності має позитивне значення, а від інвестиційної та фінансової діяльності – від'ємне;

«норма» – якщо за звітний період чистий рух коштів від операційної та фінансової діяльності має позитивне значення, а від інвестиційної діяльності – від'ємне;

«криза» – якщо за звітний період чистий рух коштів від операційної діяльності має від'ємне значення, а від інвестиційної та фінансової діяльності – позитивне.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства / Затверджено наказом Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р. (у редакції наказу Міністерства економіки України № 1361 від 26.10.2010 р.), [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р., із змінами [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.